

FSD2199 NUORTEN TYTTÖJEN KÄNNYKÄN KÄYTTÖ 1999

FSD2199 YOUNG GIRLS' MOBILE PHONE USE 1999

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

POJAT JA TYTÖT 13 – 15 VUOTTA: PERUSRUNKO

Aloita mielellään: tilastollinen taustalomake, saat vinkkejä haastattelukysymyksiin!

1. PERHEKONTEKSTI: YLEINEN (tunne informanttisi elämänpiiri, jotta voit sitoa kysymykset arkielämään!) (*sosiaaliset ja ekonomiset puitteet*)

Millainen perheesi on?

Ketä perheeseesi kuuluu?

Yksinhuoltajat, eronneet – muista myös yhteys toiseen, kotoa pois muuttaneeseen vanhempaan / sisaruksiin!

Onko sinulla sisaruksia? Roolimallit!

Ovatko he sinua vanhempia vai nuorempia?

Asuvatko he vielä kotona? Opiskelevatko? Missä? Mitä?

Onko perheellänne lemmikkejä?

Kuka niistä huolehtii? ”Koiranulkoiluttamiskurssit”

Missä asutte (miljö, kaupunginosa, taajama, kaupunki)?

Mitä pidät asuinpaikastanne? Haluaisitko muuttaa? Minne? Miksi?

Millainen asunto teillä on? Varallisuus!

Onko sinulla oma huone? Millainen? Mitä kaikkea siellä on?

Kerro kodistasi: mitä omistatte (tv, video, cd, tietokone, modeemi etc.)

Muista! Perheen teknologiasuhde!

Kysy tarkasti jo tässä taustoja, jos mahdollista.

Onko perheellänne auto/kesämökki/vene/moottorikelkka/mikroauto... (*elämänpiirin laajentumat kodin ulkopuolelle, liikkuvuus, varallisuus*)?

Matkusteletteko säännöllisesti ulkomailla/kotimaassa? Missä? Miksi?

Mitä perheenne harrastaa yhdessä (kodin ulkopuolella)?

Mitä vanhempasi tekevät työkseen?

Kerro miten vanhempiesi työ näkyy perheenne elämässä: kuka on kotona ja milloin?

Mistä asioista isäsi vastaa perheessänne?

Mistä asioista äitisi vastaa perheessänne?

Millaiset säännöt perheessänne on (*perhekulttuuri*)?

Mitä lasten täytyy tehdä / mitä saavat tehdä – oikeudet, velvollisuudet, vastuunotto?

Kuka perheessänne tekee päätökset? Vaihteleeeko päätösvalta eri asioissa? Miksi?

Kuinka itsenäisesti sinä saat päättää asioista: mihin asioihin päätösvalta ja mitkä rajoitetut asiat? Miksi?

Perheen yhteinen aika/erilliset toiminnot (*arkirutiinit*)?

Kerro perheenne tavallisesta arkipäivästä?

Mitä tapahtuu aamulla / päivällä / illalla / yöllä?

Kuka on yhteydessä, keneen, miten, milloin ja miksi?

Vrt. käyttöosion ryhmäkommunikaatio, neuvottelupuhelut, tekstiviestintä.

Miten matkapuhelinta käytetään perheenne arkipäivässä?

Jos verbaalisesti lahjakas tyyppi, kysy muutosjutut ennen - nyt tässä tai käyttökohdassa suoraan; jos nuori ei osaa käsitellä asioita abstraktisti, kysele epäsuorasti, rakenne pikkukysymyksen kuva siitä, mitä matkapuhelin on tuonut nuoren/perheen elämään.

Ärsyttääkö sinua perheenne rutiineissa jokin asia? Onko joku asia erityisen kiva?
Onko matkaviestintä tehnyt jonkun asian kivemmaksi/hankalammaksi?

2. PERHE- JA KAVERIKONTEKSTI: HANKINTA (löydä syy sille, miksi perhe/ystäväpiiri päätyi matkaviestintään)

Miten ja milloin matkaviestintä tuli perheeseen?

Kenellä oli ensin matkapuhelin? Milloin? Miksi? Millainen?

Jos nuori ensimmäinen omistaja, niin miksi juuri hän?

Saitko käyttää sitä? Mitä ajattelit tuosta matkapuhelimesta?

Kuka sai seuraavaksi puhelimen, entä sitä seuraavaksi...? Miksi?

Muista! Selvitä tarkkaan nuoren hankinta-asema perheessä: oliko hankinnassa innovaattori vai passiivinen vastaanottoja aikuisten tehdessä hankintapäätöksen.

Kerro mahdollisimman tarkasti, kuinka ensimmäinen/toinen/ kolmas ... matkapuhelimesi hankittiin! Kuka ehdotti, pyysi, vastusti puhelimen hankintaa – kuvaa miten hankinta eteni päätökseen!

Muista myös selvittää, mitä tapahtui aiemmille puhelimille!

Annettiinko sisaruksille/äidille/vaihdossa/heitettiinkö pois?

Huom! Kysy jokainen hankinta erillisenä tarinana. Muista, että hankinta rakentuu joka kerta matkapuhelimesta ja operaattorista (liittymä, palvelut).

Tapahtuiko hankintaprosessien välillä muutos (eri merkki, operaattori, liittymä): Millainen? Miksi? Mistä ja miten saatuun tietoon muutos perustui?

Milloin sinä itse sait matkapuhelimen? Miksi?

Liittytkö hankinta johonkin erityiseen tapahtumaan (esim. koulun alku)? Millaiseen?

Saitko puhelimen joulusyntymäpäivä/rippilahjaksi?

Kilpailiko lahjana jonkin muun tuotteen kanssa?

Jouduitko luopumaan jostakin saadaksesi puhelimen? Mistä?

Muuttiko perheesi? Vanhempien ero? Lankapuhelimesta luopuminen?

Mitä käytöstä sovittiin ennen hankintaa? *Vrt. perhekulttuuri!*

Ovatko säännöt muuttuneet eri hankintakertojen välillä? Miten? Miksi?

Minkä verran ystävät, naapurit, suku vaikuttivat hankintaan?

Olitko kaveripiirissäsi ensimmäisiä kännykän omistajia?

Mitä kaveriporukassa oli puhuttu kännyköistä?

Mitä kännyköitä ajateltiin? Mitä juttuja niistä kerrottiin? *Huom! Folkloren merkitys!*

Pidettiinkö joitakin tuotteita erityisen muodikkaina?

Millaisilla nuorilla oli jo matkapuhelimia?

Olitko itse ”tyypillinen” kännykän hankkija?

Mistä liikkeestä matkapuhelin ja liittymä hankittiin? Miksi juuri sieltä?

Vertailitteko tuotteita / jälleenmyyjä ennen hankintaa? Miten?

Mainokset, asiakaslehdet, käynnit liikkeissä, koekäyttö...?

Mitä tiesitte jälleenmyyjästä ennen ostoa?

Oliko liike lähellä / edullinen / tuttu / hyvässä maineessa / luotettava...?

Olitteko käyttäneet samaa liikettä aiemmin (vrt. erikoisliikkeet – yleismyymälät)?

Kummasta puhelin nuoren mielestä pitäisi ostaa, operaattorin erikoismyymälästä (esim. Telering) vai yleisliikkeestä (esim. Musta Pörssi)?

Tiesittekö, mitä puhelinmerkkejä liike myy? Vrt. *taustalomakkeesta puhelintietous*

Tiesittekö, minkä operaattorin jälleenmyyjä liike on?

Oliko vanhemmillasi joku mielikuva operaattoreista (imagot)?

Paremmuus: Miksi?

Hintataso: halpa / kallis?

Muodikkuus?

Nuorekkuus?

Tuotevalikoima?

Mitä itse ajattelit operaattoreista (imagot)?

Oliko joku operaattori nuorekkaampi, nuorille sopiva?

Miksi? Ovatko jotkut tuotteet erityisen sopivia nuorille?

Millaiset tuotteet olisivat nuorille sopivia?

Oliko joku operaattori aikuisten?

Oliko joku edullisen/kalliin maineessa?

Oliko joku muodikas/vanhanaikainen?

Oliko jotain huipputuotteita?

Olitteko samaa vai eri mieltä?

Usein toimiva kysymys: Mitä sanoja / asioita / mielikuvia / värejä sinulla tulee mieleen.. Miksi?

Oliko liikkeessä hyviä tarjouksia? Millaisia?

Koskivatko tarjoukset puhelinta, liittymää vai molempia?

Kuinka tärkeitä tarjoukset olivat hankintaa tehtäessä?

Erityisesti: maksuttomat puheajat ja tekstiviestit!

Mikä summa on niin merkittävä, että vaikuttaa valintaan?

Millaisesta summasta olet valmis vaihtamaan operaattoria?

Mistä muista syistä voisit vaihtaa operaattoria?

Vaihtelevatko kaverisi usein liittymiä?

Johtuuko vaihtaminen aina tarjouksista?

Millaista palvelua saitte liikkeessä?

Esiteltiinkö teille eri matkapuhelimia?

Esiteltiinkö teille palveluja? Mitä?

Kertoiko myyjä, mitä kaikkea liittymään voi hankkia?

Esiteltiinkö teille eri liittymätyypit?

Miten sinut huomioitiin asiakkaana? Myyntiinkö tuotteita vain vanhemillesi?

Onko joku liike erityisen hyvässä/huonossa maineessa nuorten parissa? Miksi?

Mistä hyvä tai huono maine muodostuu?

Kuka, miten ja miksi päätti laite- ja varustehankinnasta?

Mitä kaikkea hankitte puhelimen lisäksi? Miksi?
Laturit, kuljetuslaukut, tehoakut...
Ostettiinko varusteet heti vai myöhemmin?

Kuka, miten ja miksi päätti operaattorin, liittymän ja lisäpalveluiden valinnasta?

Mitä tiesit palvelujen hinnoista (esim. puhelumaksut) silloin/nyt?
Mikä liittymä sinulle hankittiin? Miksi?

Perustele tuote tuotteelta (*vrt. taustalomakkeen tiedot*) miksi on/ei ole vastaaja, koti-
soitto, tietty liittymä... *Muista myös miksi sinulla ei ole –kysymykset!*

Kysy erityisesti: nuoren osuus päätöksenteossa ja taloudellinen panostus hankintoihin?

Paljonko sinulla on omaa rahaa käytettävissäsi viikoittain / kuukaudessa?
Mistä saat rahan? ”Rahasuhde” – osaako arvostaa?
Oletko itse jo ollut töissä? Missä? Miksi? ”Urapolku”?
Onko käytettävissäsi keskimäärin enemmän/saman verran/vähemmän rahaa kuin ka-
vereillasi?

Mihin käytät rahan?

Mihin tarvitset rahaa?

Mitä ehtoja rahankäytölle on annettu kotoa?
Minkä verran saat tavaroita, palveluja, jotka vanhemmat maksavat?
Onko tottunut saamaan kaiken? *Kiertele ja päättele!*
Minkä verran rahaa kuluu matkaviestintään? Laitehankinnat ja käyttö?

Vrt. kulutus leffaliput, hampurilaiset, vaatteet, alkoholi ja muu bailaus...
Pääkysymys: Miksi juuri tietty summa matkaviestintään? Mistä ovat
valmiita maksamaan matkaviestinnässä? Vai tuleeko kaikki ilman tin-
kimistä muusta elämästä, extra-rahana vanhemmilta.

Kuka maksaa puhelinlaskut? Miksi? *Vrt. taustalomakkeen tiedot.*

Onko kotoa asetettu joitakin rajasummia?
Tekniset rajoitusmahdollisuudet, limit-palvelut?
Saldo-seuranta? Miksi / miksi ei?

Miten summan tietäminen vaikuttaa käyttöön?

Tilanne nyt ja tulevaisuudessa: oletko aikeissa hankkia jotakin uutta? Miksi/miksi ei?

Millainen nuoren/perheen tietous on uudesta tuotetarjonnasta juuri nyt: tuotteiden tun-
nettuus, esim. kaksitaajuuspuhelimet, uudet erityismaksulliset palvelut, esim. GSM
postikortti, soittoäänien ja kuvien lataus?

Huom! Käytä tässä apuna aina kuvia ja tuotteiden palvelukuvauksia!

Kuinka tärkeänä pidät sitä, että tiedät, mitä uutta on markkinoilla?

Vrt. muoti, muodikkaus, trendit.

Keskusteletteko kaveripiirissä säännöllisesti uutuuksista?

Tekeekö mielesi hankkia aina uusinta?

Minkä hintaisia palveluja olet valmis kokeilemaan?

Mitä kanavia tietosi karttuu: operaattoriviestintä, laitevalmistajan tiedotus?

Mistä/miten hankit ensi/toissijaisesti tietoa?

Huom! Formaaliset ja informaaliset kanavat.

Laitekohtaiset kysymykset: ominaisuudet, käytettävyys – potentiaaliset tarpeet?

Palvelukohtaiset kysymykset: tarpeet, koekäyttö – potentiaaliset tarpeet?

Huom! Erotta faktatieto ja uskomukset, oletukset, jotka voivat olla yhtä vahvoja kuin todellinen tuotetietous! Selvitä paljonko oikeaa empiristä tietoa, esim. kavereiden laitteiden koekäyttö.

Miten haluaisit jatkossa saada tietoa uusista laitteista ja palveluista?

Asiakaslehdet?

Oletko lukenut? Nähnyt? Meneekö roskiin? Puhutko kavereiden kanssa?

Olisiko kivempi, jos tulisi omalla nimellä?

Muistatko minkä niminen?

Yksityiskohtaiset mielikuvat, toiveet, mitä ei pitäisi olla, mitä lisää, ilmestymistiheys, nuorille oma palsta/lehti, kuvitus, aiheet, teemat...

Asiakaskirjeet?

Meneekö lasku/kirje suoraan vanhemmille? Luetko?

Olisiko eroa, jos tulisi omalla nimellä?

Lukisitko tarkemmin?

Internet?

Millä sivuilla käyt? Kuinka usein? Mitä hyvää/huonoa? Mitä pitäisi olla?

Mitä tietoa haet? Miksi?

Mainonta?

Lehdet (mitkä?), televisio, radio, netti, pylvää...

Mitä laitemainoksia muistat? Missä?

Mitä mieltä olet niistä? Miksi hyviä/huonoja?

Millainen on hyvä/huono mainos?

Mitä operaattorimainoksia muistat? Missä?

Eryteisesti: brandien tunnettuus, trendikkyys, mielikuvat!

Eryteisesti koekäyttö: nuorisopaneelit, tuotekehitys, pilottitestausta...

Huom! Kysele olemassa olevat kanavat sekä sellaiset, mitä nuori mieluiten käyttäisi, vaikka niitä ei vielä ole, esim. tekstiviestimainonta.

Mistä muualta tietoa olisi mukava saada?

SMS – mainosviestit?

Operaattorilta? Laitevalmistajalta?

Yleinen mainonta, esim. farkkumerkit, faniklubit? Millainen?

Pitäisikö saada alennusta puhelinkuluista, jotta suostuisit vastaanottamaan mainosviestejä?

Olisiko yleensä kiva saada mainosviestejä? Miksi olisi/miksi ei?

Käyttäjakerhot?

Oma kerho esim. nuorille asiakkaille?

Mitä mieltä olet sponsoroinnista?

Missä / kenellä olet nähnyt sponsori-ilmoituksia?

Missä niitä tulisi olla, jotta nuoret huomioisivat?

Muistatko yhtään tapahtumaa/henkilö, jossa/jolla on sponsorimerkkejä?

Huom! Tarkista jollakin keinolla, ymmärtääkö mitä sponsorointi on, käytä esim. urheilijoita apuna (Tommi Mäkinen).

3. PERHE- JA KAVERIKONTEKSTI: KÄYTTÖ

Millainen elinpiiri on nuorella eri konteksteissa (koti, koulu, ystävät, harrastukset, työ)?

Huom! Mahdollisimman vapaamuotoinen kuvaus: mitä nuoren elämässä tapahtuu eri konteksteissa arjessa/juhllassa? Mitkä asiat ovat miellyttäviä, mitkä epämiellyttäviä?

Arkirutiinit ja matkaviestintä (elämänhallinta)?

Miten nuoren oma ajankäyttö jakautuu koulun, mahdollisen työn ja harrastusten kesken?

Miten ”viralliset” harrastukset ja vapaat ihmissuhteet, oleilu painottuvat ajallisesti?

Miten matkaviestintä on jo integroituu arkeen/juhlaan?

Konkreettiset käyttötilanteet? Aika, paikka, syy?

Millaista keskustelua synnyttää lähipiirissä (folklore)?

Mitä matkaviestintäelementtejä nuori havainnoi mediasta?

Painottuuko käyttö etäviestintään?

Mitä muita aspekteja, erityisesti ei-viestinnällinen käyttö (ajanviette, status, hyötykäyttö, esim. muistio, kalenteri, herätyskello...)?

Millainen on nuoren ihmissuhdeverkko?

*Huom! Tärkeä selittäjä, perusteellisesti! Yritä saada puhumaan mahdollisimman vapaasti, johdattele. Muista koko ajan tulevaisuuden potentiaaliset käyttök kontekstit! **Mitä muuta voisi tehdä matkapuhelimella?***

Keneen, milloin, miten ja miksi ollaan yhteydessä, millä tavalla?

Eri kategoriat: perhe, vertaisryhmät, virallistahot ...

Miten matkaviestintä integroituu yhteydenpitoon?

Positiiviset ja negatiiviset kokemukset?

Erityisesti: perhekommunikaatio.

Kuka soittaa/viestäilee ja kenelle?

Vanhemmat lapsille? Milloin? Miksi?

Lapset vanhemmille? Milloin? Miksi?

Sisarukset toisilleen? Milloin? Miksi?

Erottele käyttö soitot / tekstiviestit!

Millaisia tarpeita nuori osaa itse verbalisoida?

Mitä pääteltävissä epäsuorasti, elämäntavan tulkinnan kautta?

Mitkä elementit jatkossa lisääntyvät/jäävät pois?

Mitä nuori pitää tärkeänä, haluaa painottaa? Mitkä vähäpätöisempiä?

Ovatko tarpeet yleistettävissä kumpaankin sukupuoleen/eri ikäryhmiin?

Mitä ikäspesifejä tarpeita?

Mitä sukupuolispesifejä tarpeita? *Vrt. sukupuoliteemat!*

Huom! Jos mahdollista, käy koko sukupuolirunko läpi: puhelinmerkit, käyttö, säilytys, tarpeet, tavat – mikä poika/tyttömäistä?

Kuvaile: elämä ennen kännykkää/jälkeen kännykän – laadullinen muutos

Millaista oma matkapuhelimen käyttösi on?

Ajallisesti? Milloin eniten/vähiten? Miksi?

Vuorokausittain?

Viikoittain?

Kouluaikana? Loma-aikana?

Määrällisesti? *Vrt. taustalomake*

Minuutteina, kappalemäärinä, käyttökertoina?

Taloudellisesti? *Vrt. taustalomake markkamäärät.*

Eri viestintätyyppittäin?

Puhelut?

Privaattikommunikaatio?

Asiointipuhelut?

Maksulliset palvelut?

Vastaajan käyttö: oma ja muiden, millainen ”erityisvastaaja” olisi hyvä (esim. viesti imitoijan äänellä), jos et pidä nykyisestä vastaajasta?

Mitä tällainen palvelu saisi maksaa?

Tekstiviestit? *Huom! Käytä soveltaen erillistä runkoa (huomioi laajuus!)*

Privaattikommunikaatio?

Ketjuviestit?

Maksulliset lisäpalvelut?

Ei-viestinnällisesti, ajanvietteenä?

Pelit, kirjoittelu, asetusten muuttelu...?

Millaiset pelit nyt/jatkossa; yksin/yhdessä/toisia vastaan...

Mitä kaikkea puhelimella olisi kiva tehdä ajankuluksi/hyödyksi?

Kirjoittaminen, musiikin kuuntele, kuvat...

Statuskäyttö – *parhaat jutut osin epäsuorasti päättelemällä: mikä olisi kova juttu?*

Missä tilanteissa matkapuhelin pitää olla, vaikka sillä ei etäviestitä? Miksi? Liittykö sukupuoleen?

Erityisesti: (lisämaksulliset) erityispalvelut, esim. kännykän käyttö maksamiseen (Coca Cola – automaatti, laskujen maksu, leffaliput...) – olemassa olevat (esim. saldo, soitonsiirrot, neuvottelupuhelut) ja visiot – mitä kaikkea olisi kiva tehdä kännykällä?

Poikien ja tyttöjen kulttuuri

Huom! Kysele tarkkaan, mistä elämä vapaa-aikana rakentuu. Muista koko ajan huomioida, miten liittyy matkaviestintään / miten voisi jatkossa liittyä? Yritä luoda kokonaiskuva siitä, kuinka itsenäinen nuori jo on, mitkä elementit elämässä korostuvat.

Tasot: todellinen elämä, mitä tekee?

Toiveet – mitä haluaisi tehdä?

Huomioi ainakin seuraavat osa-alueet (täsmennetään joka viikko!)

Koulunkäynti, opiskelu, kotitehtävät?

Onko matkaviestintä keino selvittää koulun arjesta?

Miten mukana koulupäivässä? Mitä ja miten käytetään päivän aikana?

Urheilu? Aktiivinen / passiivinen?

Mitä harrastat itse? *Muista ryhmäkommunikaatiotarpeet!*

Missä? Kuinka usein? Miten porukka kokoon?

Mitä urheilua seuraat muuten? Miksi ja mistä? Eri mediakanavat!

Mitä voisi siirtää matkaviestintään? Tulospalvelu, fanijutut...

Tietotekniikka / uusi teknologia yleensä?

Netti, pelit, kommunikointi (chat, irc, email, news)...

Mikä miellyttävintä?

Miten integroituu matkaviestintään? Mitä mahdollisuuksia, esim. päivitykset, reaaliaikainen viestintä?

Musiikki / hifi / video / tv / radio?

Mitä ja missä kuuntelet?

Hankitko musiikkia itselle?

Kännykkäradio, -levyt...

Mitä audiovisuaalisia kanavia seuraa/käyttää?

Mielivälineet, -ohjelmatyypit, -ohjelmat...

Bailaus?

Mitä elementtejä vapaa-irrotteluun liittyy (tytöt, alkoholi, tupakka, liikkuvuus)?

Missä tapahtuu?

Kenen seurassa?

Mikä on matkaviestinnän rooli?

Liikkuminen/liikkuvuus yleensä?

Mopot...

Seurustelu?

Oletko jo seurustellut/seurusteletko?

Miten seurustelu alkaa/etenee/päätyy?

Miten matkaviestintä liittyy parisuhteeseen?